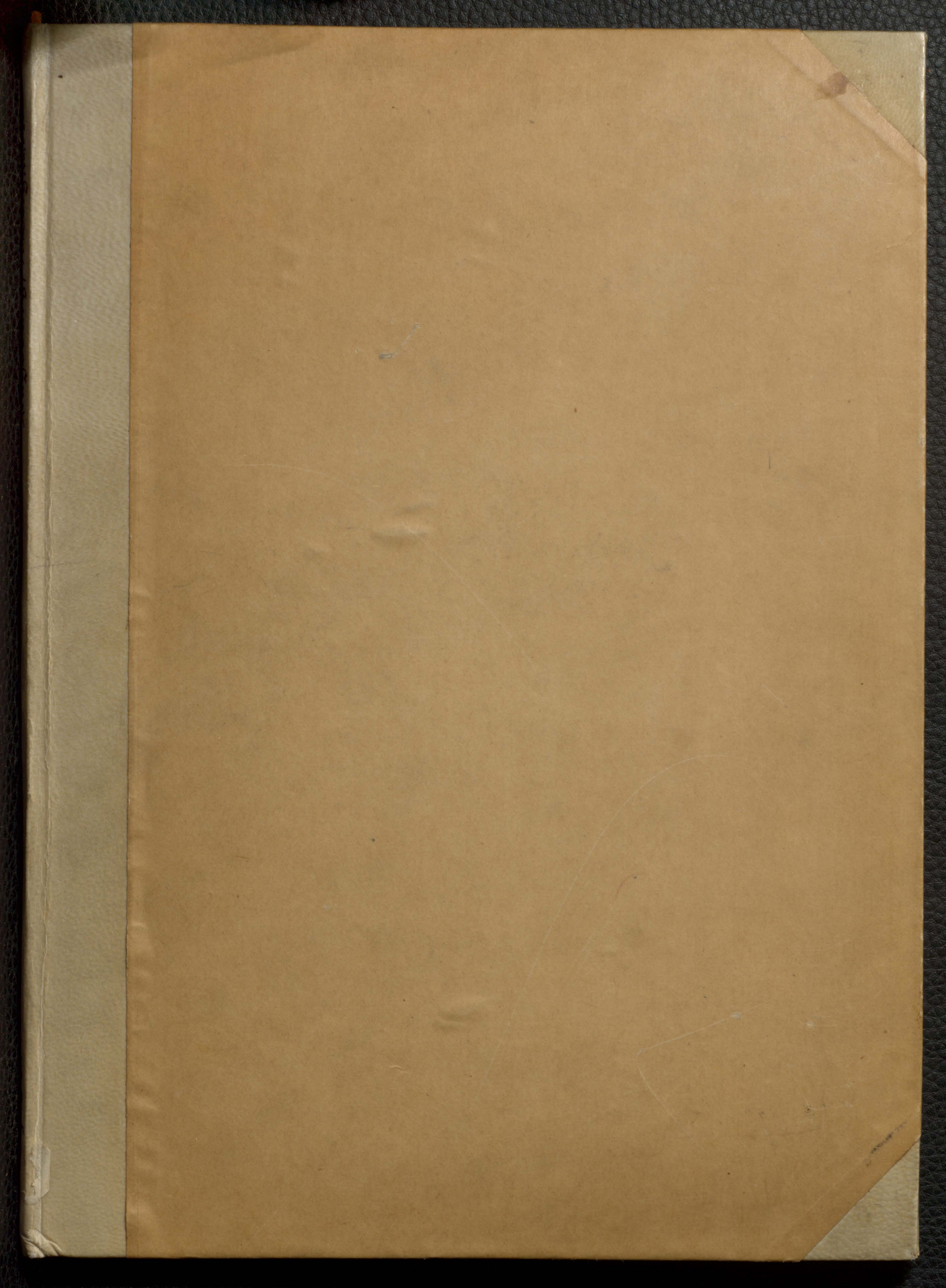

ask

First Edition. n.b. The ms note on 195 folio.

PRESENTED TO THE LIBRARY
BY
COL. CASEY A. WOOD, M.D., LL.D.

CGAB

+F33

ACC. NO. 281674 DATE 1933

L.B. 582

Trans. gift to the Redpath Library from
Nov 18/32. This incunable formed at one
time an item in the ancient library of the
Monastery of Sts Ulrich and Afra, Augsburg.
See ms. marginal note at the head of
recto fol 1. C. A. S.

DR. CASEY WOOD
295 WIGMORE DRIVE
PASADENA, CALIFORNIA

FELICIANUS

De Divina Predestinatione

(First Edition)

Printed at Augsburg in 1475
by Anton Sorg

It belonged at one time to the
Monastery of Saints Ulrich and Afra.

McGILL UNIVERSITY LIBRARY

Lathrop C. Harper

Cat. 152.

8 WEST FORTIETH ST., NEW YORK

45

86 FELICIANUS. De divina praedestinatione. 12 leaves (last
a blank and missing), Gothic type, 38 lines to the page. Small
folio, half morocco (new).

[Augsburg: Anton Sorg, in the Monastery of SS. Ulrich
& Afra, not after 1476].

\$150.00

Collation: [No signatures nor pagination.]

Proctor places this under the press of SS. Ulrich and Afra, but the
British Museum Catalogue ascribes it to Sorg's own press at Augsburg.

It is the FIRST EDITION, and a fine specimen of early printing. In
Ulrich von Ellenbog's copy of this book, with the date 1476, is written:
"Iste tractatus impressus est August in monasterio sancta Vdalrici,
donatusque est mihi per dominum abbatem dum ibidem essem domini
episcopi capitulique phisicus per annos octo fere."

Hain, 6950;
B. M., II. p. 343.

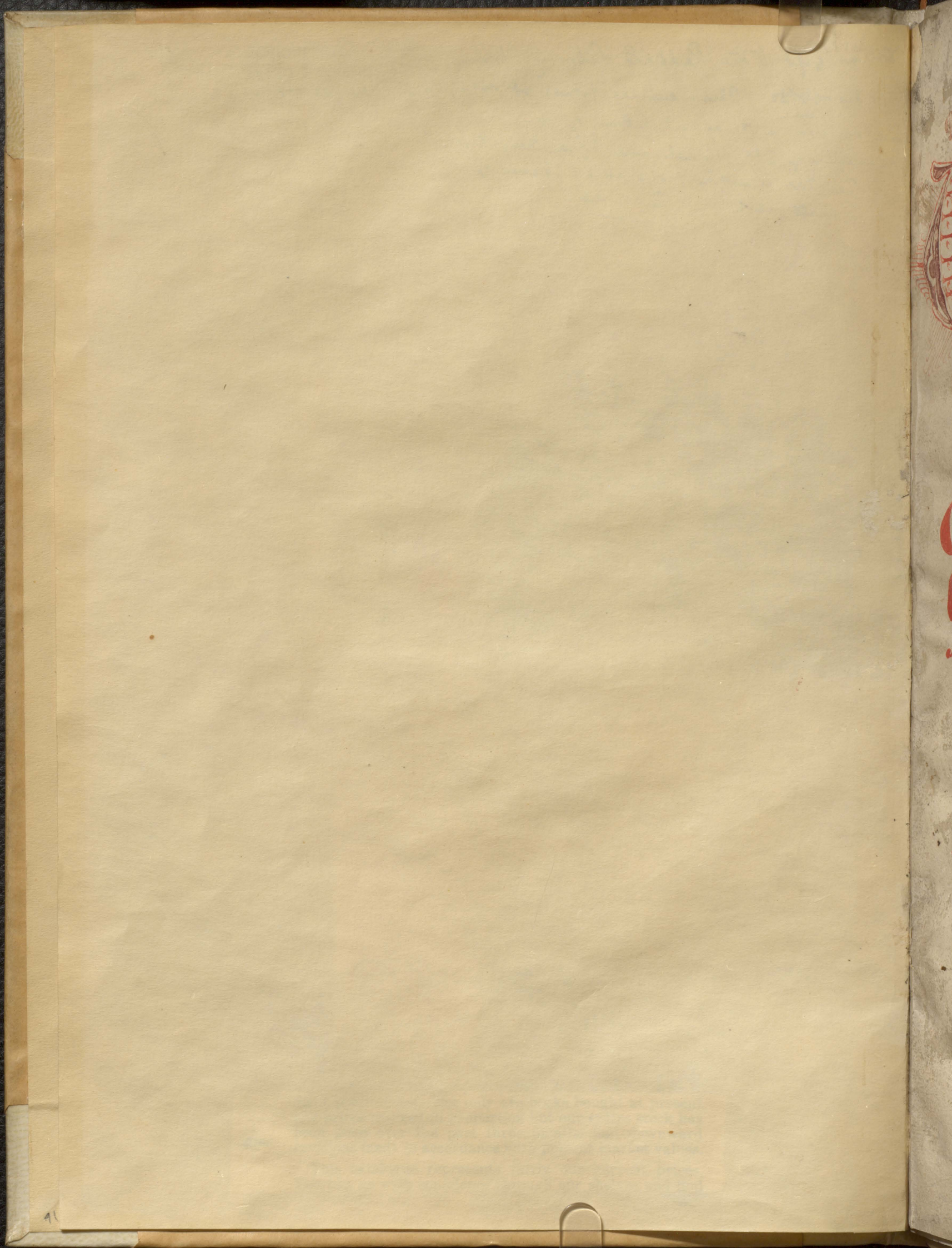
Proc., 1640, type 2;

Pell., 4752;

[SORG (ANTON).] FELICIANUS. DE DIVINA PREDESTINATIONE.

First Edition. 11 leaves. Library stamp on first page. Initials in red. Gothic
letter. First 3 leaves on stub. Folio. Modern vellum. (Augsburg. ca.
1475). Hain 6950. Mb. in the monastery of St. Ulrich and Afra.

Anton Sorg is thought to have been the printer who produced excellent volumes for the
Convent of Saints Ulrich and Afra at Augsburg. From 1475, however, he owned his own
press, and this volume is one of its early examples.

Incipit tractatus fratris Feliciani ordinis Predicatorum doctoris
eximij de diuina predestinatione intulatus.

Prologus.

ENIGMA. In christo paru domio
domino iacobo term regis gratia epyscopo be-
atino. frater felicianus de ordine predicatorum
petite christianis exemplum. et deuote recomen-
dationis affectum. deo ppido qui de supne sue
maiestatis throno. eternaliter cūda pspiciens
pū cuiq; conuenire nouit accomodat. iuxta
vestre paternitatis mandatum de predestinatione diuina opusculum
de libris vtriusq; testamenti de originalibus libris sanctorum et do-
ctorum. obmissis obscuritatibus et relictis supfluis in decem et se-
ptem distinctum capitula compilauit. paternitatem ipsam supplid-
ter obsecrans. quatinus illud tanq; exiguum manus a paupere di-
gnemini suscipere gratiose.

Incipit Registrum.

Q. Significet nomen predestinationis.

Capitulum. i.

In q differant predestinatio et puidencia.

.ij

Quomodo se habeat predestinatio ad electionem. dilectio-

onem. gratiam et gloriam.

.iij

Quis posset predestinare.

.iiij

Quis possit predestinari.

Capitulum. v.

Quid sit predestinatio.

.vi

Utrum predestinatio cām hēat. et spēaliter pēsdāz meutoz.

.vii

Utrum predestinatio ponat aliqd in predestinato.

.viii

Utrum predestinatio sit certa. vel an falli possit.

.ix

Utrum predestinatorum numerus sit certus et finitus.

.x

Utrum alicui sit certa et finita sua predestinatio.

.xi

Utrum predestinatio possit iuuari pābus et alijs bonis sādōrum.

.xii

Quid sit predestinatio malorum.

.xiii

Utrum possit aliquis predestinatus reprobari. Et aliquis repro-

.xiv

batus predestinari.

Utrum sint plures. predestinati vel reprobi. vel ecoruerso.

.xv

Voluntas dei reprobens malos. non est irrationabilis. nec

.xvi

iniqua. nec iniusta et odiosa.

Deus nulli est causa peccati. et quomodo intelliguntur aucto-

ritates contrarie. Capitulum. xvij. Explicat Registrum.

Quid significet nomen predestinationis. **C**apitulum. primum

Quia omnis disputatio & determinatio incipi debet a nomine / pro eo quod secundum sapientem: nomen est ratio indicans quod est esse rei ut dicitur. viij. metaphisice. Ideo videamus: primo quid per nomen predestinationis importetur. alias ignorato nomine: ignoratur quid significetur per nomen. Igitur predestinatio componitur ex hac prepositione pre que designat ordinem in finem futurum / & destinatio quod est missio vel directio. Unde aliquis dicit nundum destinare: qui aliquem dirigat vel mittit ad aliquem. Augustinus in libro de predestinatione sanctorum. Quid est predestinatio: nisi alicuius destinatio. Et quia id quod proponimus in corde: ad exequendum dirigimus sic in finem. Ideo id quod proponimus: dicimus destinare secundum illud secundi machabeorum. vi. de Eleazaro qui destinavit in corde suo non admittere illiata propter vite amorem. Sic deus cum proponit aliquem saluare: dicitur illum predestinare. Unde cum predestinare non sit nisi eius quod est / quia nullus potest mittere quod non est. Predestinare ratione prepositionis adiuncte scilicet pre / denotat ordinem ad futurum eventum eorum qui sunt / & non eorum qui non sunt. Et propter hoc predestinatio ponitur sub providentia tanquam pars eius. quia providentia dicit ordinem in finem. Providentia ponit etiam a tutio respectu futuri temporis Et a quibusdam diffinitur sic. Providentia est prius notio futurorum prestantis eventum.

In Quo differunt predestinatio & providentia. **C**apitulum. secundum

Quia vero dictum est: quod predestinatio continetur tanquam pars sub providentia. Ne posset aliquis credere quod idem essent / quia pars & totum multam habent convenientiam. Ideo videndum est in quo differat ab ea. Et dicendum quod differt in duobus quantum ad presens spectat. Primo quia providentia universaliiter & absolute dicit ordinem ad finem aliquem: ad quem ordinatur / siue sint rationabilia: siue irrationabilia. siue bona siue mala / siue salvandi: siue damnandi. Predestinatio vero tantum ad bonos salvandos. Secundo differunt: quia in qualibet ordinatione ad finem est duo considerare. scilicet ipsum ordinem & exitum / vel eventum ordinis. non enim omnia que ordinantur in finem

semper prosequuntur eum. **P**rouidentia autem ordinem tantum
respiat in finem. **U**nde per dei prouidentiam omnes homines ad
beatitudinem ordinantur: sed non omnes beatificantur. **P**redestinatio
tam ordinem in finem: quam ipsum euentum et exitum ordinis infallibiliter
consequitur. **R**omanos. viij. **N**am quos predestinauit: hos et vocauit
et cetera. et ad **E**phes. primo. **Q**ui predestinauit nos in adoptionem
filiorum dei secundum propositum voluntatis sue.

Quomodo se habeat predestinatio ad electionem dilectionem gratiam
et gloriam.

Capitulum tertium

Non quomodo se habeat predestinatio ad prouidentiam
Considerandum est quomodo se habeat ad electionem
et dilectionem ipsam precedentes: et gratiam et gloriam
ipsam sequentes: ut ipsa predestinatio possit nobis aliquammodo fieri
manifesta. **N**am tunc aliquo perfecte cognoscatur: quod nota sunt
ea: que procedunt et sequuntur. **N**on quod dicendum est: quod predestinatio
non secundum tempus: sed secundum rationem tantum presupponit electionem
et dilectionem. **E**lectio vero presupponit dilectionem. **D**eus enim
nunquam aliquem predestinat: nisi salutem eius vellet: ad quod pertinet
electio et dilectio. **D**ilectio vero in quantum vult bonum salutis eterne.
Nam diligere est alicui velle bonum. **E**lectio autem in quantum hoc
vult bonum aliquibus pre alijs: cum quosdam reprobet: ut infra
dicitur. **D**ilectio autem et electio aliter se habent in deo et in nobis.
Non enim voluntas nostra diligens aliquem: causat in eo bonum
quo diligit: sed ex bono existente in re dilecta inducit ad diligendum
et ideo eligimus aliquem antequam diligamus: et sic electio precedit
dilectionem in nobis. **I**n deo autem est econuerso. **N**am cum deus
diligit aliquem: voluntas eius et dilectio est causa quod illud bonum
quod ipse vult: ab eo pre alijs habeat. **E**t sic in deo precedit dilectio
electionem: et electio predestinationem secundum rationem. **U**nde omnes
predestinati sunt electi et dilecti. **E**phes. primo. **E**legit nos in ipso
ante mundi constitutionem. **N**on predestinationem autem duo sequuntur
scilicet consecutio firma que est glorificatio. **E**t collatio auxilij ad
consequendum finem que est appositio gratie: quod ad vocationem
pertinet. **U**nde predestinationi duo effectus assignantur: scilicet gratia
et gloria. **P**salmista. **G**ratiam et gloriam dabit dominus.

Quis possit predestinare.

Capitulum quartum.

Ostenso aut quid precedat: et quod sequatur predestinationem. Videntur est cui competat predestinare. Et est dicendum quod soli deo competit predestinare. Omnia enim diuine prouidentie subiacent: sed ad prouidentiam pertinent res in finem ordinare ut dictum est. Finis autem ad quem res ordinantur creatura duplex est. Unus et primus qui non excedit finem nature: sed est ei proportionatus: quem res creata potest contingere per virtutem sue nature: sicut homo potest rationari: et ignis calefacere: et ad hoc non indiget aliquo auxilio super naturam iuuante. Alius finis est et secundus qui excedit proportionem nature: similiter et omnem eius facultatem: et hic finis est vita eterna: que in diuina visione consistit: que est super omnem virtutem cuiuslibet creature. Et ideo oportet ut ad hunc finem ab alio transmittatur: sicut sagitta a sagittatore ad signum: ad quod per se nullatenus potest peruenire. Unde cum solus deus possit vitam eternam dare iuxta illud. Ego vitam eternam do eis. Ideo solus deus habet ad illum beatum finem vite eterne aliquos predestinare. **Ad Romanos. viij.** Nam quos presciuit scilicet deus: et predestinauit conformes fieri imaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinauit: hos et vocauit: et quos vocauit: hos et iustificauit. Quos autem iustificauit illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? si deus pro nobis quis contra nos? vere nullus ut noceat.

Quis possit predestinari.

Capitulum quintum.

Ad quo ostensum est quod solius dei est predestinare adiuue. Consequenter videndum est: cuius sit predestinari passive. Et dicendum quod eorum que fecit deus: quedam sunt que non sunt capacia vite eterne: respectu quorum est similis predestinatio adiuue et passive: sicut sunt omnes creature insensibiles et irrationales: quia carent ratione et cognitione intellectuali: qua mediante vita eterna habetur. **Joh. xvij.** Nec est autem vita eterna: ut cognoscatur verum deum: et quem misisti Iesum Christum. Ideo nulle creature insensibili sicut est terra et aqua: et irrationabili sicut et equus et mulus: competit aliquo modo predestinari. Quedam autem alia sunt quibus competit vita eterna: quia ipsius possunt esse capacia: eo quod

habent rationem & cognitionem. Et ista aut nunq̃ fuerunt misera
per aliquod peccatum: sicut angeli qui fuerunt in gr̃a: & istis cōpetit
p̃destinatio. Aut aliqui fuerunt misera: sicut homines: quia miseros
facit eos peccatum. **D**icemus dicit. Et quilibet homo peccator est
saltem peccato originali. **E**cce enim in iniquitatibus conceptus
sum & cetera. **U**nde hominibus competit p̃destinatio. tum ratione
miserie q̃ opponitur beatitudini. tum ratione intellectualitatis seu
rationis cui conuenit dilectio & cognitio dei & per consequens be-
atitudo respectu cuius directe est aliquem p̃destinari.

Quid sit p̃destinatio.

Capitulum. vi.

Ostēdū ostensum est cuius sit p̃destinatio: & p̃destinatio
Confictōum est quid sit p̃destinatio. **E**t dicen-
dū est q̃ p̃destinatio ex parte p̃destinantis signat collecti-
onem siue collationem alicui⁹ magni boni: et ex parte p̃destinati
indigentia eiusdem boni sine quo bene esse non potest p̃destinatio.
Indiget autē rationalis creatura: cū de se sit misera: ut in presenti
uita prius a deo qui est summū bonum sibi de sua beatitudine pro-
uideatur. **S**ed q̃a prouidentia in prouidente necessitatem nō ponit
Oportet secundo ut bonum prouisum ab ipso confectē prouidente
proponat. **E**t tercio q̃a propositū non sufficit: necessario cōuenit
ut in uita p̃ se preparetur: & ut in futuro conferat. **E**t istis sic
habitis creatura rōnalis b̃tā erit. **D**e his oībus dicit beatus **A**ug⁹
in glosa sup̃ illud uerbū apli prima ad **R**o. viij. Quos p̃sciauit &
p̃destinauit & cetera. **P**̃destinatio est scientia & preparatio bene-
ficiorum dei. **D**e secundo in libro de p̃destinatione sanctorum q̃ p̃-
destinatio est propositum miserendi. **D**e tercio & quarto in eodem
libro q̃ p̃destinatio est preparatio gratie dei in presenti: & glorie
in futuro. gratie scilicet ad merendū in p̃senti: & glorie ad fruendū
in futuro. **I**tem idem in eodem. **P**̃destinatio est preparatio be-
neficiorum dei. **S**ic igitur patet q̃ p̃destinatio scdm̃ **A**ugustinu⁹
est p̃scientia uel prouidentia propositum miserendi: & preparatio
beneficiorum dei. **E**xecutio uero p̃destinationis est uocatio et
magnificatio. **R**o. viij. Quos p̃destinauit hos & uocauit & cetera.

Omnis p̃destinatio cām habeat: & sp̃cialiter p̃sciauit meritor. vij.

Ostēdēdum est quid sit p̄destinatio. Cōsiderare
oportet: utrum ponat aliquid in p̄destinato. Et di-
cendum est q̄ p̄destinatio potest dupliciter cōsiderari
primo quantū ad seipsam. sc̄do quantū ad eius executionem. put
est in p̄destinatis. Si cōsideratur primo modo: nihil ponit in
p̄destinatis: sed in p̄destinante. Et hoc patet duplici ratione.
Primo quia p̄destinatio est pars prouidentie: et go nec p̄desti-
natio ponit in p̄destinatis sed in p̄destinante. Secundo quia
actiones sc̄dm philosophum transeunt in exteriorē materiā.
Ut combustio que transit in combustibile: et sectio que transit
in lignum secabile: ponūt aliquid in his in que transeunt. Actiones
vero q̄ non transeunt in exteriorē materiā: sed manēt in agente
tantum: vel ponunt extra agentem sicut intelligere velle et amare
vel ponunt in ipsa re intellecta volita et amata: sed in intelligente:
volente: et amante. Cum igitur p̄destinatio sit actio manens in
p̄destinante: nihil ponit extra ipsum. Si autē cōsideretur sc̄do
modo p̄destinatio: scilicet quātum ad suam executionem passiue
dictum que est quedam preparatio ad bonū: et gubernatio a malo
sic ponit aliquid in p̄destinato: sicut ponit preparatio in preparato
et gubernatio in gubernato. Nō p̄destinatio adiuue sumpta pōit
aliquid in p̄destinante. Passiue vero ponit in p̄destinato: quia
sc̄dm beatum Augustinum. P̄destinatio est preparatio gratie
in presenti que ponit aliq̄ in gratioſo: et glorie in futuro q̄ ponit
in hilominus in gratioſo.

Utrum p̄destinatio ponat aliquid in p̄destinato. **Ca. viij**

Ostēdēdum est q̄ p̄destinatio adiuue non ponit
aliq̄ in p̄destinato: sed in p̄destinante. Inuestigan-
dum est utrum habeat causam aliquā et maxime p̄sentiā
meritorum per p̄destinationem faciendorū. Ad cuius euidentiā
cōsiderandum est: q̄ in p̄destinatione est duo cōsiderare. p̄mo
ipsam p̄destinationem eternam. secundo duplicem eius effectum
temporalem scilicet gratiam et gloriam. De primo dicendum est
q̄ p̄destinatio includit in se voluntatē diuinā: quia sc̄dm Augu-
stīnū est propositum miserendi. Ideo querere causam p̄destinatio mis-
erendi: est querere causam volūtatis diuine: que nullo modo potest
nec debet queri ab aliquo. Nullus enī vnq̄ fuit sic insane mentis

qui diceret merita esse causam diuine predestinationis: ex parte
actus dei predestinantis: sed ex parte volitorum dei potest assignari
causa in quantum deus vult aliquis esse propter aliud ut dicitur
infra. Quantum vero ad secundum scilicet effectum predestinationis
vtrum causam habeat vel non quod vertit in questione. An deus
preordinauit se daturum effectum predestinationis alicui propter
aliqua bona merita per ipsum facienda. **Circa** quod diuerse fuerunt
opiniones. Nam quidam dixerunt: quod sit propter merita precedentia
effectum predestinationis: et isti diuisi sunt: quia **Ougenes** posuit
quod anime omnium hominum ab initio create fuerunt: et propter merita
que in vita alia meruerunt precedentia gratiam et gloriam: qui sunt
effectus predestinationis predestinate fuerunt ad diuersos status
et diuersis corporibus unite. **Hanc** autem opinionem falsam et erroneam
excludit apostolus ad **Ro. ix.** dicens. Cum nondum nati fuissent
aut aliquis egissent boni vel mali non ex operibus: sed ex deo vocati:
dictum est: maior seruiet minori. **Fuerunt** autem alij: qui bona facta
in hac vita posuerunt causam effectus predestinationis: sicut pelagiani
dicentes: initium boni faciendi esse in nobis et ex nobis: quibus con-
tradixit **Augustinus** in sermone martirum dicens. Nempe vox vestra
est quod homo ex semetipso facit iustitiam: hoc est alterius elationis vestre
sed veritas contradicit: dicens. **Palmes** non potest facere fructum
a semetipso: nisi manserit in vite. Consumatio vero ex deo est: et
quia vniuersale initium boni producat ad opus bonum: aliud vero
non: ideo vni datur effectus predestinationis: et non alteri. **Initium**
autem boni quod in nobis ponebat dicebat quod erat preparatio ad
gratiam: sed hanc opinionem excludit apostolus. **ij. ad Cor. iij.** dicens
Non enim sumus sufficiens cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis
sed sufficiens nostra ex deo est. **Nullum** autem principium vel initium
boni vel mali precedit cogitationem. **Unde** non potest dici quod aliquod
initium boni existat in nobis. quod sit ratio et causa predestinationis
Fuerunt et alij qui dixerunt: quod merita bona sequentia effectum
predestinationis sunt ratio et causa predestinationis: ut intelligat
quod ideo deus dat gratiam alicui et gloriam: et preordinauit se pre-
destinando daturum: quia presciuit eum bene usurum: sicut rex dat
equum bonum militi: quem scit eum bene usurum: et in bello optime
pugnaturum: et non illi quem scit formidolosum et fugitiuum.
Sed isti sicut pueri errauerunt: quia homo quicquid boni facit: siue
ex libero arbitrio: siue ex gratia dei totum est a deo predestinante

Deo nullo modo potest poni causa predestinationis. sequeretur
etiam magnum inconueniens si presidentia meritorum poneretur
causa predestinationis. quia nullus saluaretur qui talia merita non
esset habiturus. et sic nullus puer etiam baptizatus mouens sal-
uaretur. quod est contra fidem et scripturam sacram dicentem
Marci. **E.** Venite paruulos venire ad me. taliter est enim regnum
celorum. Excluis ergo omnibus falsis dicendum quod effectus pre-
destinationis potest dupliciter considerari. Primo in particulari.
Secundo in vniuersali. Primo modo nihil prohibet aliquem esse
autem predestinationis esse causam et rationem alicuius. sicut gratia dei
que datur homini in vita presenti et causa meritoria ipsius glorie.
Nunquam enim aliquis potest gloriam habere nisi prius habeat
gratiam. qua mediante gloriam mereatur. Unde scribitur ad **Ro-**
manos sexto. Gratia dei vita eterna id est per gratiam acquiritur
vita eterna. Contra gloria est causa et ratio gratie. quia nun-
quam datur gratia nisi propter vitam et etiam. Secundo modo po-
test considerari effectus predestinationis in communem. et sic impossi-
bile est quod causam habeat ex parte nostra. quia quicquid est in ho-
mine ipsum ordinans ad salutem totum comprehenditur sub effe-
ctu predestinationis. siue sint bona faciens cogitando. loquendo.
agendo per se vel per alium. siue sint mala sustinendo a quocunque
fiant. imo quandoque plus ipsa preparatio gratie est a deo antequam
nullum bonum facere potest homo. secundum illud **Crenoz** ultimo. **C.**
uertere nos domine ad te et conuertermur scilicet ad tuum mandatum.
Et apostolus ad Titum. Non ex operibus iusticie que fecimus
nos sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Sicut autem nos
fecit saluos. ita et nos predestinavit saluandos. Non ergo preside-
tia meritorum est causa vel ratio predestinationis. sed ipsa bonitas
diuina est causa predestinationis. et omnis effectus eius ad quem or-
dinatur sicut ad finem. et preedit ab ea sicut a principio mouere.

Utrum predestinatio sit certa. vel an falli possit. **Capitulum ix**

Ex quo merita non sunt causa predestinationis. sed boni-
tas diuina. considerandum est utrum predestinatio sit
certa vel falli possit vnicuique. Et dicendum quod certitudo ali-
cuius dupliciter haberi potest. Primo modo in generali per intell-
lectum et in particulari per sensum. sic certitudo predestinationis

potest haberi in generali primo q̄ omnis predestinatus saluabit
Et hoc certum est & nunq̄ potest contrarium modo aliquo eue
nire. **R**omanos. viij. Quos presciuit hos et vocauit & cetera. **S**e
cundo modo in particulari. **Q**uoniam scz petrus predestinatus saluet
Idoc autem potest considerari vel ex parte cause proxime scilicet
liberi arbitrij. vel ex parte dei ipsius predestinantis. **P**rimo mo
do potest saluari & non saluari. quia in eo est facere bonum et nō
facere. et si facit saluabitur. si v̄ro nō damnabitur. **E**odem mo
do videtur potest / q̄ moueri potest in mortali peccato / & non moueri. q̄a
in potestate & voluntate sua est confiteri & non confiteri. **E**t isto
modo predestinatio non habet certitudinem sed contingentiam.
quia sua causa non est certa sed dubia & contingens. **S**ecundo mo
do scz ex parte dei impossibile est petrum predestinatum non sal
uari. quia sicut lapis de sua natura habet q̄ moueatur deorsum
& non sursum / sed ex parte p̄iudicantis habet q̄ moueatur sursum
vel deorsum. **I**ta predestinatus ex parte sui potest saluari & non
saluari. sed ex parte dei necesse saluatur. **N**on q̄ deus libertatez
auferat liberi arbitrij / sed auxilia confert predestinato / vel q̄ nō
cadat in peccatum mortale / vel si cadat q̄ resurgat. sicut p̄ exhor
tationes / predicationes / punitiones / consolationes spirituales /
orationes sui & aliorum / dona gratie / sacramenta ecclesie / sacrā
scripturam & multa alia. **I**deo nunq̄ potest moueri in peccato mor
tali ex parte dei conseruantis & renocantis ad statum gratie si
cederent. & stant simul contingentia liberi arbitrij cum certitudi
ne & necessitate p̄destinationis dei. **E**t hoc est q̄ dicit beatus au
gustinus sup̄ isto verbo **R**o. viij. Quos presciuit & predestinauit
Predestinatio est prescientia & p̄paratio beneficiorum dei. qua
certissime liberantur qui liberantur. **I**dem in libro de p̄destina
tione sanctorum. **V**eritas p̄destinationis est immobilis. **E**t bre
uiter ratione tali ostendi potest p̄destinatio esse eterna. **O**mne
autem eternū est immobile & inuariabile. ergo p̄destinatio falli nō
potest. nec moueri debet quoniam contra p̄dicta verbū beati **J**o
hannis **A**pocal. iij. **T**ene quod habes ut nemo accipiat coronā
tuam. **S**up̄ quo verbo dicit beatus **A**ug⁹. q̄ alius non est acce
pturus nisi iste p̄derit. **S**ed corona glorie eterne videtur esse
alicui⁹ dupliciter. **O**no modo ex p̄destinatione diuina. & sic nul
lus amittit nec amisit vnq̄ coronam suam. **A**lio modo ex me
rito gratie. **Q**uod enim quis meretur quodammodo suum est. & sic co

coronam suam aliquis amittere potest per peccatū mortale sequēs
et non aliter. Alius autē coronam illam accipit amissam inquan-
tum in locum eius subrogatur. non enim permittit deus aliquem
cadere quin alium erigat. ut sic semper sit certus et completus nu-
mer⁹ electorū. **Job. xxxiii.** Conteret multos et innumerabiles
et stare faciet alios pro eis. Sicut in loco angelorū cadentium sub-
stituti sunt homines. In locum iudeorū substituti sunt gentiles.
In locum iude substitutus est mathias. Dicitur etiam coronam
unum alterius recipere alio modo. sicut inquantū bona unius alteri
vel prosunt in auxilium gratie in hac vita / vel in auxilium glorie
in alia propter connexionem caritatis / quē facit bona membrorū
ecclesie communia. Unde bona quę fecerunt damnati / non sunt
perdita / quia prosunt predestinatis quib⁹ omnia dantur a deo.
Si vero damnati non fuissent saluati partē habuissent. **ps.** Paz-
ticeps ego sum omnium timentium te et custodientium manda-
ta tua.

Utrum predestinatorum numerus sit cert⁹ et finit⁹. **Cap. x.**

Ex quo declaratum est quod predestinatio certa est neces-
saria / videndum est Utrum numerus predestinatorū sit
certus et finitus vel non. **Ad** cui⁹ euidentia sciendū est
quod aliqui dixerunt numerum predestinatorum certum formaliter.
scilicet quod centum vel ducenti vel mille deberent saluari / vel in huius-
modi numero. sed non erat certus materialiter scilicet qui et quales
saluari deberent. Et hoc dictum sum propter occasionem ex verbis be-
ati Johannis euangeliste in precedenti capitulo allegatis. scilicet **Ge-
ne** quod habes et cetera. Et ex glossa beati Augustini ibidem. Pro-
pter contingentiam liberi arbitrii. Nec autē opinio tollit certitu-
dinem predestinationis de qua determinatū est in capitulo prece-
denti. si absolute intelligatur. Unde considerandum est quod dicta distin-
ctio aut accipitur ex parte dei / qui est causa prima predestinationis /
aut ex parte liberi arbitrii / quod est causa proxima et immedi-
ata. Si primo modo / dicendum est quod deo certus et determinatus
est numerus predestinatorum formaliter et materialiter. id est quod
et qui saluari debent non solum ratione cognitionis. sicut est ei cer-
tus numerus guttarū pluuie et arene maris / et foliorū arborum.
sed ratione distinctionis / electionis et ordinationis ad vitam bea-
tam. Cuius ratio est. quia omnis agens intendit mensuram et

numere finitum in suo effectu/et maxime in partibus essentialibus
que per se requiruntur ad perfectionem totius. sicut edificator ex-
cogitat determinatam mensuram domus. & determinatum nume-
rum & mensuram parietum et tecti. non tamen eligit determinas-
tum numerum & mensuram in his que non per se sed per alio re-
quiruntur. **S**icut non eligit determinatum numerum lapidum arene
calis & lignorum: sed eligit tot quot sufficiunt pro pariete et tecto
Ita fecit deus in creatione vniuersi: preordinauit diuina sapientia
in qua mensura deberet esse vniuersum: quot partes eius essentiales
que ordinantur quodammodo ad eius perpetuitatem: scilicet quot
specie quot stelle quot elementa electa: & quot species rerum. In
biuina vero que non ordinantur directe ad perfectionem vniuersi
& bonum simplex: sed quasi secundario in quantum in eis saluatur
bonum specierum: ideo licet deus sciat numerum bouum pulicū piscium
auium & omnium singularium/non tamen propter hoc ordinat⁹ est
principaliter numer⁹ iste a deo: sed tot producit & produxit diuina
sapientia: quot sufficiunt ad conseruationem specierum. Inter omnes
autem creaturas principaliter ordinantur ad bonū vniuersi creature
rationales/scilicet angeli & homines. Cum quia incorruptibiles sunt
tum quia ad maius bonum ordinantur/scilicet ad beatitudinem eternā
quod est vltimus finis. **U**nde certissim⁹ est deo numer⁹ predestinatorum
Ex parte vero liberi arbitrii: quod est causa proxima predestinationis
sic numer⁹ formaliter nullo modo est certus: scilicet quot saluantur
quia nullo modo humana ratio: nec angelica intelligentia potest ad
hoc perungere antequam compleatur. Numerus etiam materialis pre-
destinatorum/ideo est qui saluentur: etiam non est certus/propter
variabilitatem & contingentiam liberi arbitrii per quod homo nec bene
nec male operatur. **U**nde nullo modo homini certus est numerus
predestinatorum. Deo autem simpliciter & absolute certus est: quod
potest iterum ostendi tali ratione. **I**ste numer⁹ cui non potest fieri
additio vel subtractio certus est: sed talis est numer⁹ predestina-
torum ut infra dicetur/ergo eorum numerus est certus. **N**ec est
contra ista/ideo quod moyses dicit deuteronomij primo. **D**ñs deus noster
addat ad hunc numerum multa milia & cetera. Quia illud intelligit
de numero bonorum respectu pñtis iusticie/qui augetur & minuitur.
Glosa. **D**ifinitur apud deū qui nouit qui sunt eius frequenter et
non de numero iustorum ut ibidem dicit **A**ugustin⁹ in glosa. Sic
ergo certissimus est numerus predestinatorum. **A**ugustinus in libro

de corruptione & gratia. Certus est predestimatorum numerus: q̄
nec augeri potest nec minui idem in **Gen**. **S**uperna iherusalem
mater nostra civitas dei nulla diu suorum numerositate fraudabit
aut vberiori etiam copia fortasse regnabit. **N**ō solum autem est
certus: sed etiam finitus / quia corpora predestimatorum omnia erūt
in celo empirico post resurrectionem: sed locus iste finitus est / cū
omne corpus sit finitū: duo etiam corpora glorificata non possunt
esse in eodem loco: ergo & numerum predestimatorum oportet esse
finitum & determinatum.

Utrū alicui sit certa & finita sua predestinatio. **Capitulum. xi.**

Considerato diligenter q̄ predestimatorum numerus certus
est. Consequens est inuestigare utrū sua predestinatio
sit alicui vel omnibus certa seu manifesta. **N**ō quod
dicendū q̄ talis certitudo potest dupliciter considerari. **U**no mō
respectu alicuius vel respectu aliquorum paucorum. **A**lio modo
in communem respectu omnium predestimatorum. **P**rimo modo nō
est inconueniens q̄ alicui sua predestinatio reuelet scdm̄ profunditatē
diuine sapientie: sicut reuelatum fuit virginī **M**arie que sciebat q̄
nullo modo potuit peccare: quia confirmata fuit in gratia. **I**tem
beato **I**ohanni baptiste edificato in utero. **I**tem beato **P**aulo
aplo & omnib⁹ apostolis **R**o. viij. **C**ert⁹ sum enim q̄ neq; mors
neq; vita & cetera poterit nos separare a caritate dei: nec ab ipso
deo: vñ sua predestinatio sibi certa est. **E**t sicut dicit beatus **I**ero⁹
pruilegia paucorum non faciunt legem communem seu certam.
ideo non est inconueniens q̄ communiter omnibus reueletur et
manifestetur eorum predestinatio. **E**t hoc duplici ratione. **P**rimo
ex parte eorum qui nō sunt predestinati. **S**i enim oībus predestinatis
sua predestinatio certa esset: tunc omnibus non predestinatis certū
esset se non esse predestinatos. **E**x hoc q̄ se predestinatos nescirent
unde in desperationem laberentur non curantes facere aliq̄ bonū
& committere quecunq; mala: quod esset inconueniens. **S**ecunda
ratio sumitur ex parte predestimatorum. **S**ecuritas enī negligentia
pauet. **S**i namq; iusti certi essent de sua predestinatione: securi essent
etiam & de salute: & non haberent tantā sollicitudinē ad vitandū
peccata: & faciendā opera bona. **U**nde salubriter a diuina sapientia
est ordinatum: ut homines communiter suam predestinationem &

reprobationē ignorant. nec oratio que potest nos de omnibus: ut
dicit p̄ma Joh. iij. Sine grā dei speciali docet suā predestinationē
aliquem: quia hoc intelligitur de his que sunt necessaria ad salutē
non de his que quocumq; modo ad salutē p̄tinent Ecclesia sc̄da. ix
Nemo scit utrum odio: an amore dignus sit:.

Utrum predestinatio possit iuuari p̄dibus & alijs bonis sanctorum

Capitulum. xij.

Postq̄ diligenter ostendimus: q̄ nobis communiter nō
est certa p̄destinatio: inquirendum est utrū predestinatio
possit p̄dibus adiuari p̄destinatorum seu aliorum bonorum
& aliorum sanctorum. **N**ō cui⁹ intelligentiā sciendū q̄ p̄destinatio
potest dupliciter considerari. **P**rimo modo in seipsa prout est in
deo. **S**ecundo modo quantum ad suum effectum gratie & glorie
prout est in p̄destinatis. **P**rimo modo predestinatio nō iuuatur
orationibus: nec alijs bonis que per p̄destinatos fiunt: nec prout
orationes & alia bona sunt in seipsis in eorum natura in actu: quia
oīa sunt temporalia. predestinatio vero eterna: nullū autē tēporale
potest iuuare eternum. ergo predestinatio non iuuatur: neq; etiā
prout sunt facta in se: & existunt in actu in diuina prouidentia siue
p̄sentia: quia orōnes & alia bona oīa: nō sunt causa p̄destinationis
ut in p̄cedentibus dictum est. **S**ecundo modo accipi p̄destinatio
quantum ad suū effectum: ut sic iuuetur p̄dibus sanctorum & alijs
bonis eorum: & hoc querit questio p̄ns prout ab omnibus dicitur
Sed diuersimode diuersi errauerūt circa hanc questionem: quādam
enim attendentes certitudinem diuine predestinationis: dixerunt
superfluas esse orationes: & omnia alia bona q̄ fiunt ad consequendā
salutem. quoniam his factis vel non: p̄destinati saluantur & re-
probi damnantur. **E**t hec fuit opinio egyptiorum: qui dixerunt
omnia ex necessitate euenire: ex dispositione corporum superiorum
q̄ deos vocabant. **S**ed contra hanc op̄mōz ē tota sacra scriptura
p̄diciendo quēdam: alia phibendo: alia consulendo: alia rephens-
cendo: alia promittendo: alia comminando: & quicquid boni sit in
mundo isto. **A**lij vero dixerunt: oīū contrariū scilicet q̄ p̄ orōnes
& alia bona: p̄destinatio mutat. & hec fuit opinio stoicorum: q̄ or-
ationes diuinam quā fatum appellabāt: & sacrificijs et orōnibus
posse impedi & mutari: q̄ dicebant res omnes gubernari et regi
q̄busdam spiritibus: q̄a deos vocabāt: qui placabant sacrificijs et

orationibus. & sic mutabantur: quod diffinitum erat de hominibus ab eis.
Et in istam sententiam sic periculosam iniecit **A**vicenna in fine sue
metaphysice qui posuit quod omnia que procedunt a voluntate redu-
cuntur in animatum corporum celestium voluntates. posuit etiam
celestia corpora animata. & sicut corpora celestia habent influentiam
super corpora humana: ita anime celestes habent influentias super animas
humanas. **E**t quod ad eorum imaginationes sequuntur omnia in istis
inferioribus. & ideo orationes et sacrificia valent ut ille anime condi-
plant ea que nobis volumus evenire. **S**ed contra istas duas opi-
niones ultimas est illud primum **R**egum iij. **Q**ui triumphator in israel
non parceret: nec penitentie flectetur. **E**t **R**om. xi. quod sine penitentia
sunt dona dei & vocatio. **O**mnes autem iste opiniones sunt contra fidem
quia prima tollit libertatem arbitrij. secunda & tertia tollunt certitu-
dinem predestinationis diuine. **E**t ideo aliter dicendum est: quod prede-
stinatio nunquam mutat: sed tantum orationes & alia bona valent ad
consequendum effectum predestinationis: scilicet gratiam in presenti:
& gloriam in futuro. **S**icut enim effectus naturalis preuius a deo
prouocantur ad actum per causas significatas: ita predestinatio per ora-
tiones & alia bona. **U**nde conandum est predestinatis ad bene operan-
dum & orandum per se et per alios: ut eorum predestinatio adimpleatur
secunda per primum. **B**atagite: id est satis & bene agite: ut per bona
opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. **E**t beatus
Gregorius in libro dialogorum dicit quod omnia que sancti viu orando
efficiunt: ita predestinata sunt ut precibus obtineant & cetera. **P**ropter
quod dicit **B**oetius ultimo de consolatione in fine. **N**ec frustra sunt
in deo posite: spes precesque. que cum recte sunt: in efficaces esse non
possunt. **I**llud autem auxilium orationum & aliorum bonorum non est
propter defectum diuine cognitionis: nec in potentiam diuine operationis
sed propter bonitatem diuine communicationis: que sanctis causis vna
secum communicat: ut effectus suos prouocant ad actum. **R**om. xi.
Quis adiuuit spiritum domini: aut quis consiliarius eius fuit? **C**erte
nullus propter suam indigentiam adiuuit. **S**icut beatus **G**regorius
orando per **C**roiano imperatore ipsum de inferno liberauit: quia non
fuerat a deo simpliciter reprobatus: & in inferno damnatus. **I**mo
predestinatus erat: & ideo eius predestinatio precibus beati **G**regorii
adiuta est. **S**icut beatus paulus predestinatus simpliciter ad tempus & re-
probatus precibus beati **B**ressiani adiutus est: ut dicit beatus **A**ugustinus in
persona domini in sermone de eius conuersione. **N**isi seruus meus

Stephanus orasset pro te: disposui in mente mea perdere te. Sicut
Isaac rogauit dñm pro Rebecca uxore sua: & dedit deus conces-
ptum Rebecce ex quo natus est ei Jacob qui predestinatus fuit
& saluatus ut dicitur Gen. xxv. & Malach. pmo. Jacob dilexi:
Esau vero odio habui. Et prima Corinth. xiiij. Dei adiutores
sumus. Quauis autem predestinatio orationibus sanctorum & alijs
bonis adiuuetur: tamen nullo modo per aliquem impedi potest:
nec quo ad seipsam: nec q̄ ad eius effectum: nec quo ad bona quibus
adiuuatur: que omnia cadunt sub predestinatione necessario: sicut
ipsa predestinatio diuina est necessaria ut in precedentibus dictum est.

Quid sit predestinatio malorum.

Capitulum. xiiij.

Postquam visum est de predestinatione bonorum. Nunc videndum
est aliquid de reprobatione malorum. Et dicendum
est quod deus aliquos reprobat: cuius ratio duplex est. Una
sumit ex parte diuine providentie: quia reprobatio est pars pro-
uidentie: ad quam pertinet ut in rebus preuisis permittat aliquem defectum
euenire: cui subiacent vniuersa. Providentia autem particularis siue
provisio excludit omnem defectum quantum potest a rebus preuisis
provisio autem vniuersalis non: ne excludatur bonum totius: ideo
permittit defectus aliquos euenire. Unde corruptiones & effectus
in rebus naturalibus sunt contra naturam particularem: non tamen
contra naturam vniuersalem: imo sunt de intentione eius in quantum
defectus vnius cedit in bonum alterius: vel etiam totius vniuersi
quia corruptio vnius est generatio alterius: per quem modum species
conseruantur. Cum igitur deus sit prouisor vniuersalis ad ipsius
providentiam pertinet ut permittat quosdam defectus in quibusdam
rebus particularibus inesse: ut non impediatur perfectum bonum
vniuersi. Si enim omnia mala tollerentur de vniuerso: multa bona
impedirentur. Non enim esset vita leonis: si non esset occasio alicuius
animalis: neque enim esset patientia martirum: si non esset persecutio
tyrannorum. Unde beatus Augustinus dicit in Enchiridion. Deus omnipotens
nullo modo fineret aliquem esse malum in operibus suis: nisi visum
adeo esset omnipotens & bonus ut bene faceret etiam de malo. Non
cum per diuinam providentiam homines ordinentur in vitam eternam
pertinet ad diuinam providentiam: ut permittat aliquos ab isto fine
deficere: & hoc dicit reprobare. Unde reprobatio directe non op-

ponit predestinationem sed electionem: quia qui eligit unum & recipit
& alium reijcit quod dicitur reprobare. ideo reprobare est quasi
refutare vel indigni in iudicare. Hic ergo predestinatio est pars
providentie quantum ad illos qui damnantur: sed aliter se habet
reprobatio ex parte dei respectu malorum in causando q̄ predesti-
natio respectu bonorum. Nam predestinatio est causa boni qđ dat
predestinatis in presenti scilicet gratie: & ei⁹ quod ab eis expectat
in futuro scz glorie. Reprobatio vero non est causa culpe origina-
lis & mortalis nec etiam venialis in presenti ponendo aliquid i deo
nec in reprobatis sicut predestinatio ut dictum ē: s; est quedam de-
sertio diuina non conferens gratiam. Est tamen causa eius qđ
recedet peccantibus in futuro scz pene eterne. Culpa autem p-
uenit ex libertate arbitrij eius qui reprobatur & a gratia deservit
Unde dicitur Osee. xiiij. Perditio tua israel ex te tantūmodo /
ex me auxilium tuum. Unde licet reprobatus non possit finale grāz
adipisci vsq; ad mortem / tñ qđ in hoc peccatum vel in illud labit
ex eius libero arbitrio continget / unde merito sibi imputatur in
culpam. Sed de gratia finali iude p̄ditoris quam non habuit nō
fuit qđ deus ei dare noluerit sed quia ipse accipere noluit. Ut di-
cunt beatus Anselmus & beatus dyonysius et ceteri. Secūda ve-
ro ratio consideratur respectu diuine bonitatis et iusticie qđ aliq̄
sint predestinati et aliqui reprobatī. sic enim dicitur deum omīa fe-
cisse p suam bonitatem / ut in ea diuina representet voluntas. et cā-
res create diuinam bonitatem simpliciter representare nō possunt
ppter earum infirmitatem. Unde est qđ diuersi gradus creatura-
rum ad cōpletōz vniuersi requirunt. quaz quedam altū et bonū
locum tenent. quedam infimum & min⁹ bonū locū tenent in vni-
uerso. Unde ut multiformitas graduū cōseruetur in reb⁹ deus
pmitit aliqua mala fieri ne multa bona impediantur. Sic ergo
oportet ut consideremus totum humanū genus sicut totam rerū
vniuersitatem. Voluit namq; deus i hominib⁹ quantū ad aliquos
quos reprobat p modum iusticie puniendo. Et hec est ratio quare
deus aliquos elegit & aliquos reprobat. Et hanc causam assignat
apostolus ad Ro. ix. Volens deus ostendere iram id est vindictā
iusticie / et notam facere potentiam suam sustinuit id est permisit
in multa patientia vasa ire apta in interitum id est malos. ut ostē-
deret diuitias glorie sue in vasa misericordie sue que preparauit
ad gloriam. Et secūda ad thimothēū secūdo dicit. In magna

autem domo non solum sunt vasa aurea & argentea scilicet boni
sed et lignea & fictilia sc3 mali. & quedam quidem in honorem sc3
predestinati. quedam vero in cōtumeliam sc3 damnati. Sed quia
hos elegit in gloriam/et illos reprobauit non habet rationem nisi
diuinam voluntatem. **Unde Aug⁹.** sup **Iohem** dicit. Quare il
lum trahat & hunc non trahat noli velle diiudicare si non vis er
rare. Sicut etiam in rebus naturalibus potest ratio assignari cū
prima materia tota sit informis / quia vna pars eius sub forma
ignis / alia sub forma terre a deo in principio condita / vt scilicet
sit diuersitas in rebus specierum naturalibus. Quare autem hec
pars materie est sub illa forma/et alia sub alia dependet ex simpli
ci voluntate diuina. Sicut ex simplicia voluntate artificis depen
det qd hic lapis sit in ista parte parietis / & ille in alia. Quis ratio
artificis habeat qd aliqui sint in hac / & aliqui in alia. Et ad hoc red
dit exemplum apostoli dicentis ad **Ro. ix.** An non habet potesta
tem figulus luti ex eadem massa facere aliud vas in honorem / et
aliud in contumeliam & cetera.

**Utrum possit aliquis predestinatus reprobari / et aliquis repro
bus predestinari.**

Capitulum. xiiij

Determinatis his que pertinent ad predestinationē san
ctorum / & que pertinent ad reprobationem peccatorum. Cōsi
derandum videtur **Utrum** deus possit aliquem predesti
natum reprobare / vel aliquem reprobatum predestinare / quod ni
hil aliud videtur queri nisi si numer⁹ pdestinatorum vel reproborum
possit minui vel augeri. Vel etiam aliquem pdestinatum non prede
stinasse / et aliquem reprobatum non reprobasse. **Et dicendū ē qd**
iste q̄stiones aut accipiunt ex pte dei aut ex pte pdestinatōis aut
reprobatis / aut ex pte predestinati & reprobati. Si ex parte dei /
aut loquitur de potentia dei absoluta / aut de eius potētia ordina
ta. Si primo modo sc3 de potentia absoluta / tunc non solum vnū
vel plures s3 omnes pdestinatos posset reprobare. & omnes repro
batos pdestinare. quia omnia quecumq; deus voluit fecit vt dicit
psalmista. Et non erit impossibile apud deum omne vbum. vt
dicitur **Luce pmo.** Si vero de potentia ordinata que iusta san
cta & bona est nō posset / quia nō est vt homo vt mutet vt dicitur
3° Regū. Et dicit **Boet⁹** in pmo de cōsolatōe. Stabilisq;
manens dans cuncta moueri. Ideo non posset aliquem pdestinatu

reprobare. nec deus omnes nec aliquem reprobatum predestinare et
per consequens nec augere nec minuerē numerū predestinatorū seu re-
probatorum sicut dictum est. Ex parte autē predestinationis et reproba-
tionis dicendum est etiam quod non quia ad predestinationis mensuram
determinate. Ideo sicut nunc cadit sub preterito ita nunc sub fu-
turo sed semper sub presenti inquantū egreditur a diuina voluntate et
bonitate propter suā absolutā liberalitatē. Reprobatio autē eodē mo-
do quantū ad penā eternā nō aut quantū ad culpā cuius causa
esse nō potest. Ideo absolute deus nō potest aliquē predestinatum
nō predestinare nec reprobātū reprobare nec augere aut minuerē nu-
merum predestinatorū aut reproborū. Deus enim mutabilis non est
ut dictum est. Item ostenditur alio modo. nam si aliquis presens
posset fieri predestinatus esset contra certitudinem prescientie et re-
probationis. quia numerus prescientiarum posset diminui. Si vero aliquis
predestinatus posset fieri reprobatus esset simili modo contra certitu-
dinem predestinationis. et utrumque est inconueniens et impossibile. facta
suppositione tot et tales predestinauerunt et tot et tales reprobauerunt
et sic certitudo numeri predestinatorū colligitur ex duplici certitudine
scilicet ex certitudine predestinationis et ex certitudine prescientie vel repro-
bationis sed aliter et aliter quia certitudo predestinationis est certitudo
diuine cognitionis et ordinis in finem scilicet vite eterne. Certitudo
autē prescientie et reprobationis est certitudo cognitionis tantū et non
ordinis quia deus non ordinat homines reprobos ad peccandum
sicut predestinatos ad merendum et benefaciendum. Ex parte autem
predestinatorū et reproborū cum queritur utrum deus posset nō predesti-
nare predestinatos et non reprobare reprobos. Dicendum est quod que-
libet illarū propositionum potest accipi in sensu composito et tunc nulla
vera sed falsa. quia nō potest non facere quod iam fecit. In sensu
autem diuiso quilibet vera est absolute quia ut dictū est potest
deus hunc predestinatum non predestinare. et hunc reprobatum nō re-
probare imo predestinare non tamen ex suppositione propter immobilitatē
diuine voluntatis. Et sic tenendum est quod numerus predestinatorum
et reproborū nec augeri potest nec minui. quia predestinatio est actus
egrediens a diuina voluntate et manens in ea et reprobatio similiter
quantū ad penam nō quantū ad culpam. Vnde Augustinus in Enchiridion.
Supra hanc mater nostram ciuitas dei nulla ciuium suorum
numerositate fraudabit aut vberiori etiā copia fortasse regna-
bit. Non est autē simile de creatione et factione aliorum. Verū est

quia deus posset plura vel pauciora facere / quia ille actus licet p
deat a potestate diuina transit tamē in exteriorem materiā scilicet
in res creatas vel factas.

Qui sint plures / predestinati vel reprobi? Capitulum. xv.

Quienus videndum est utrum sint plures predestinati:
q̄ reprobi vel econuerso. Et videtur in illo aspectu q̄
sint plures predestinati: quia predestinatio procedit ex
diuina misericordia. Reprobatio autem pertinet ad iusticiā. Mis
ericordia aut excedit iusticiā: quia miserationes eius super omnia
opera eius ut dicit propheta. Insuper bonum est cōmunicatiuum sui
ipsius ut dicit beatus Hieronymus. Deus autem est summe bonus:
ergo summe cōmunicat se: sed talis cōmunicatio specialit̄ apparet
in predestinatione: unde videtur q̄ maior sit multo numerus pre
destinatorum q̄ reproborum. **N**o istam questionem est dicendum i
q̄ circa ipsam fuerunt diuerse opinionēs omnes sumētes originē
ex illo verbo Moysi Deuterio. xxxij. Cōstituit terminū populorū
iuxta numerum filiorum dei: et scdm̄ aliam literam angelorū n̄ dei.
Nam quidam dixerunt q̄ tot homines saluantur quot filij dei vel
angeli ceciderunt. Quidam vero dixerunt q̄ tot erant p̄estinati
saluandi quot ceciderunt et remanserunt: sed quia nulla istarū
opinionū habet certitudinem. ideo melius dicendū est cum beato
Augustino in collecta vel oratione: q̄ soli deo est cognit⁹ numer⁹
electorum in superna felicitate collocandus. Unde dicendū est cū
dolore et timore et cum tremore: q̄ maior est numer⁹ reproborū
in hominibus sed non in angelis. Cuius ratio est: quia bonum p̄
portionatū cōmuni statui accidit in pluribus: et deficit in paucioribus
ideo in rebus naturalibus defectus est in paucioribus: et perfectio
et bonitas in pluribus: sed bonum quod excedit cōmunem statū
nature inuenit̄ in paucioribus: et defectus in pluribus / sicut patet
q̄ plures homines sunt qui habent sufficientem sciētiā ad regimē
uite sue. Pauciores aut qui hac sciētia carent: qui stulti vocant̄
sed paucissimi sunt respectu illorū: qui attingunt ad habendā pro
fundam sciētiā intelligibilū rerum. Cum igit̄ beatitudo eterna
in vultu dei consistens excedat omnem statum nature: et p̄cipue
quia est gratia distincta per corruptionem peccati originalis pau
ciores sunt qui saluantur q̄ damnantur. Et in hoc maxima m̄e

necessaria dei apparet: quod aliquos in illam salutem euegit a quibus plurimi
deficiunt: secundum communem cursum nature. Et se communicat diuina
bonitas predestinatis secundum suam sapientiam infinitam qua omnia
proxit numero pondere et mensura: ut dicitur Sap. ix. Et hoc
est quod dicit saluator Math. vii. lata et spaciola est via que ducit
ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam. Angusta autem et
arcta est via que ducit ad vitam scilicet eternam: et pauci sunt qui
inueniunt eam: immo si essent pauciores: immo si esset unus solus sal-
uandus: quilibet credere et sperare potest: quod ipse sit ille unus sicut
dicit beatus Augustinus.

Voluntas dei reprobans malos non est irrationalis nec ini-
qua nec iniusta et odiosa.

Capitulum. vi.

Propter hoc autem quod deus aliquos reprobat: eius voluntas
non est irrationalis nec iniqua nec iniusta nec odiosa.
Primo non est irrationalis: quia contra suam et aliorum
rationem non facit qui de bonis suis confert cui vult: et non quibus
non vult Math. xx. Tolle quod tuum est et vade: an non licet mihi
facere quod volo et cetera. Insuper non est iniqua si equalibus
inequalia donat. Tunc enim esset iniqua si predestinatio ex debito
redderetur: et non omnibus daretur ex gratia. Deus enim non est
debitor alicuius absolute: sed ex quadam suppositione. Sicut rex
non tenetur facere militem: sed ex quo facit: tenetur ei dare equum.
Sic deus non tenebatur facere hominem: sed ex quo placuit sibi
facere: debuit sibi dare intellectum et sensum: et omnia necessaria ad
humanam naturam. Gratia autem et gloria excedunt omnem humane
nature limitem. Ideo non tenetur deus ex debito aliquo aliquem
predestinare. In his enim que ex gratia dantur potest aliquis pro
libito suo dare cui vult plus et minus: dummodo nulli subtrahat
debitum in preiudicio equitatis Ro. ix. An non habeat potestatem
figulus luti et cetera: quasi diceret: vere sic: et multo magis deus.
Ideo non est iniusta. Nam inter deum et hominem non est iustitia
commutativa que requirat a quolibet terminum: sicut est inter ven-
dentes et ementes: sed est iustitia distributiva: et maxime respectu
gratie et glorie: in quibus predestinatio consistit: sicut causa in suo
effectu ut dictum est: quas confert deus quibusdam sua infinita
libertate. Ideo equalibus hominibus in natura: et etiam in originali
culpa: inequalia bona confert: huic scilicet gratiam et gloriam: illi

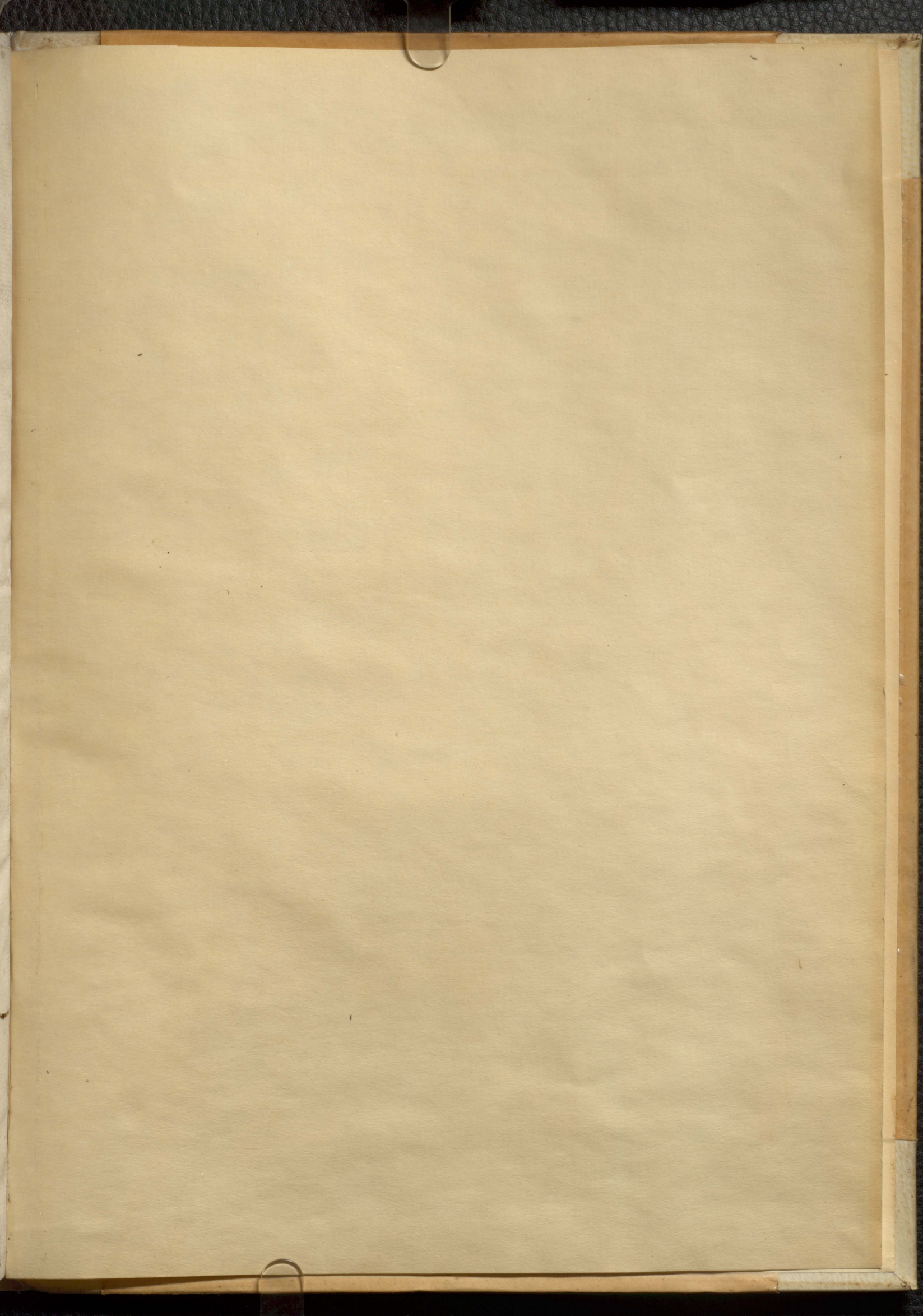
Deo penam eternam: non est eius voluntas iniusta/ quia iustos
et impios & iustitias dilexit ut dicit propheta. Si vero ex debito
tenebatur alicui dare gratiam & gloriam: et si non daret/ tunc
iniustus esset deus & eius voluntas. **De** nec odiosa est voluntas
dei: quia aliquos reprobat/ quia ut dicitur Sap. xi. Diligis oia
que sunt: & nihil odisti eorum que fecisti/ scilicet omnes homines
& creaturas: quantum vult omnibus aliquod bonum/ non tamen
quodcumque bonum vult omnibus. In quantum igitur non vult hoc
bonum quod est vita eterna propter peccatum originale: quod
est causa diuine reprobationis in hominibus ut dicit beatus Aug⁹
Ideo dicitur eos odire/ secundum illud Malach. pmo. Iacob dilexi
Esau autem odio habui. Quod exponens beatus Aug⁹ dicens
De voluntas dei qua vnum eligit & alium reprobat non potest esse
iniusta nec odiosa. Venit enim ex occultissimis meritis: quia secundum
Applm Ro. **U**dec est voluntas dei bona bene placens & perfecta.

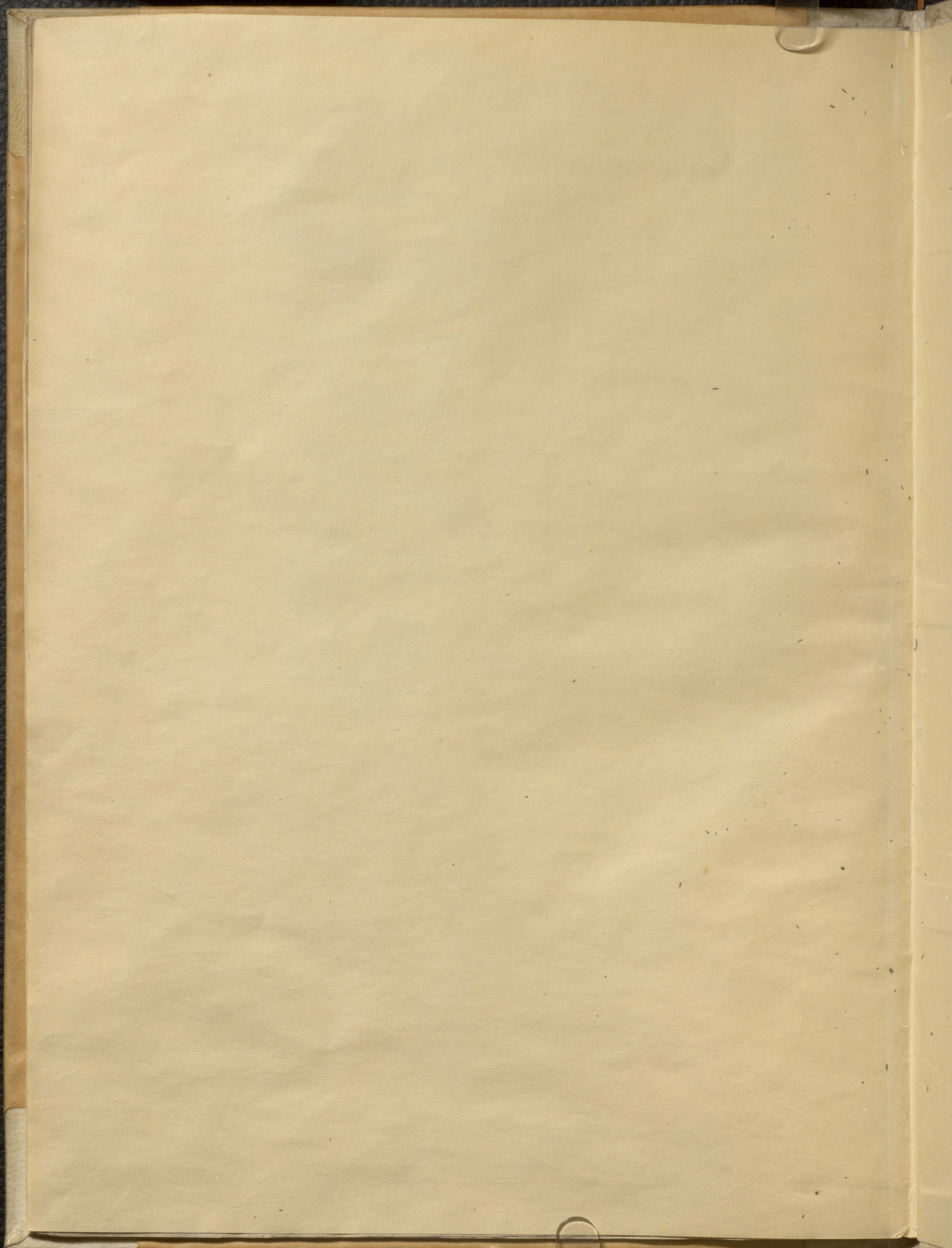
De Deus nulli est causa peccati. Et quomodo intelliguntur au-
toritates contrarie? **Capitulum. xviij.**

Om igitur voluntas dei non sit irrationalis sed ration-
alis super omnes voluntates/ non iniqua: sed equa. non
iniusta sed iusta. non mala sed bona/ nulla est causa peccati:
sed ipsa voluntas humana per libertatem arbitrii sibi est causa omnis
peccati & mali. quod causa proxima est operationibus hominis. Et hoc est
quod dicit. Ecclesiast. xv. Non dicas ille scilicet deus me implanauit id
est decepit. Non enim necessarij sunt ei homines impij. Et in eodem
capitulo. Nemini mandauit deus impie agere: & nemini dedit spa-
cium peccandi. Et beatus Iacobus dicit primo capitulo. Nemo
cum temptatur: dicat quod a deo temptetur/ deus enim intemptator
malorum est. Inueniunt tamen quedam auctoritates in scriptu-
ris sacris: ex quibus videtur colligi manifeste quod deus sit aliquibus
causa peccandi. Dicitur enim Exodi iij. Ego mouebo cor pha-
raonis & seruorum illius. Et Isaie. lxi. Exceca cor populi huius
& aures eius aggraua ne forte videant oculis suis et conuer-
tentur & saluem eos. Et infra eodem. Errare nos fecisti a vijs tuis
& inuertisti cor nostrum ut non timeremus te. Et Ro. ix. Tradidit
illos deus in reprobum sensum ut faciant que non conueniunt/ et
plura alia similia. Que sic intelligenda sunt/ quod deus aliquibus non
conferat omne auxilium ad vitandum peccatum scilicet reprobis sicut

confert electis. Cum ergo auxilia sua deus aliquibus subtrahit pro merito sue male operationis: secundum quod diuina iusticia exigit. dicitur eos obdurare: excecari: aggrauare: errare facere: et in reprobum sensum dare. Auxilium autem diuinum quod deus predestinatis confert: non solum est gratie infusio. De quo plura sunt dicta supra. Sed etiam interior et exterior custodia. per quas occasiones peccandi hominibus tolluntur: et prouocantia ad peccatum compunguntur. Interior custodia hominis ad vitandum peccata: est lumen rationis. De quo dicitur in psalmo. Signatum est super nos lumen vultus tui domine et cetera. Et alia bona naturalia: quibus interdum homo ducitur ad bonum: et retrahitur a malo. Et licet reprobi hanc custodiam habeant ita bonam: et aliquando meliorem quam electi. abutuntur tamen ea facientes non solum contra deum: sed etiam contra inclinationem nature. Et boni econuerso mala et corrupta natura inclinante ad malum: bene et ordinate vtuntur: sicut patet in multis sanctis qui grauissime temptati fuerunt: et illicitis adibus non consenserunt. Exterior custodia est angelorum bonorum. De qua dicitur in psalmo. Angelis suis deus mandauit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis: id est bonorum parentum: prelatorum: dominorum: amicorum: sodorum: magistrorum: bonorum exemplorum: et multorum aliorum bonorum: et subtrahio oppositorum. Hanc autem custodiam petebat propheta dicens. Custodi me domine ut pupillam oculi: sub umbra alarum tuarum protege me. Petamus et nos auxilium diuine gratie et interioris exteriorisque custodiam: ut in presenti simus in numero electorum: et in futuro in numero beatorum. Quod nobis prestare dignetur dei filius Iesus christus dominus noster qui est in secula seculorum benedictus Amen.

Expliat tractatulus fratris Feliciani ordinis predicatorum de diuina predestinatione intulatus felicit.

1
dash
121

Ch. ant
dash
121

61
121

